

A *Szellemkócsagok* szorosan illeszkedik Acsai Roland korábbi műveinek világába. A friss könyv is erősen kötődik az ázsiai kultúrkörhöz, azonban egyedi módon kombinálja, öltözteti modern köntösbe annak bizonyos elemeit.

28 Murzsa Tímea

ÚJHULLÁMOS KIMONÓ

Acsai Roland: *Szellemkócsagok*

A természettel való elemi kapcsolat ezúttal az állatokon keresztül mutatkozik meg, közülük is kiemelt szerepet kapnak a madarak. Ez már a cikluscímeken is látható (az öt közül kettő a következő címetek kapja: *Az emlékek*

kel keresztezett kanári, Súlyomregény), de számos verscímbe is beemeli őket a szerző (*A kék vércse, A méhészmadár, A csalogány* stb.). Azonban az írások nem pusztán az állatok egyszerű megfigyeléséből állnak. Viselkedésük, sőt, maga a létük az univerzum működését modellezi le. Acsai világában minden létező magában hordozza az egész világot: „Tollas fülesbagoly-fióka / Szemlél bennünket, kíváncsian / Forgatja nagy feje glóbuszát. // Sárga szemének teleholdjaival / Néz minket, // A beeső fénypázmában / Porszemek húznak apró fénycsóvákat, / Mint augusztusi hullócsillagok, / Egy Perseida-meteorraj.” (*Világtengely*). A madarak kiemelése pedig tökéletesen illeszkedik ehhez a gondolathoz. Hiszen a madár, s vele együtt a tojás motívuma megidézi a „világtojtást”, mely számos nép eredettörténetében megjelenik, a finntől kezdve a suméron keresztül egészen a japánig. A japán kultúrkörben a világtojtásban egyszerre van jelen a jin és a jang, a női és a férfi minőség. Mikor széttörik, akkor jön létre az ég és a föld, a férfi és a nő. Azonban nagyon fontos kiemelni, hogy a „világtojtás nem a teljes megnyilvánultság állapotában lévő kozmosz megjelenítése, hanem azé, amelyből a kozmosz kibontakozása beteljesedik” (René Guénon: *A szív és a világtojás*, ford. Parragh Mónika). Tehát folyamatosan mozgásban lévő egész, születés és újjászületés körforgásában: „Mekkora kitartással ül kavics-fészken – / Alatta csírázó tojások. Mint egy kizöldülő búzaföld. / Ahány tojás, annyi bolygó / És mindnek ő a Napja, / Ez a súlyomtojtó.” (*A súlyom húsvétja*).

A világ univerzális együttlúktetése, párhuzamai legevidensebben *Az éjszaka olajszennyeződése* című versben válnak láthatóvá: „Jegesmedve úszik a jégtáblák között, / Nyakában bocsával – // Úszik a tenger nyakában a jegesmedvével, / Úszik a föld nyakában a tengerrel, / Úszik a galaxis nyakában a Földdel, / Úszik a mindenség nyakában a galaxissal, // És úszik a semmi / Nyakában a mindenséggel”. Állandó mozgás és összeolvadás jellemzi a költeményeket. Ezt segítik elő az ismétlődő motívumok is: a szempilla, a fűszál, a már emlegetett tojás, és még sorolhatnánk. Azonban fontos kiemelniük,

hogy nem szimbólumokról vagy allegóriákról beszélünk. A teremtett világban a dolgok nem hasonlítanak egymásra vagy emlékeztetnek a másokra, hanem azonosak egymással. Eglényegű a fa, a föld, a kozmosz, a bolygók, az állatok és az emberek. Mintha az idősíkok is egyszerre működnének, és az ősök szelleme ott lebegne utódaikkal: „Körülöttük bütykös nádlábakon / Óriási kócsagok állnak, még az / Apánál is nagyobbak. Egy egész / Csapat – maga a nádas. // A lábuk nád, testük levegő, / És tolluk a szél. Az ősök / Szellemei, amiket még / A kócsagok sem ismernek fel –” (*Szellemkócsagok*).

Azonban nemcsak a tradícióba kapcsolódik be a *Szellemkócsagok*. Egy nagyon is új műfajhoz, az ökológiai science-fictionhöz is szoros szálak fűzik. Ez a műfaj olyan történetekkel dolgozik, melyek fő kiindulópontja valamilyen ökológiai katasztrófa. Már *A legelő* című nyitó vers is implikál egy-két erre emlékeztető elemet: „A legelőt a bíbicek furcsa úrhangjai / Egészen földöntúlivá / Varázsolják, / Egy holdkráterben költenek –”. A korábban már idézett *Az éjszaka olajszenyveződése* című vers utolsó sora is felkínálja az ökokritikai olvasatot: „De a jegesmedvék erről mit sem tudnak. // Fejük fölött / Az éjszaka olajszenyveződése / Lassan szétárad az ég vizén, / És fuldokolni kezd benne a Nagymedve / Csillagkép a Kismedvéjével.” A természet öröktől fogott világa, és a mesterséges, ember teremtette gépi világ összekapcsolódik az olyan innovatív szókapcsolatokban, mint az „infrakamera Isten-szeme” (*A sólyom a fészken ül*), vagy az ehhez hasonló mondatokban: „A gyík néhány perccel ezelőtt még / Az éjjel lemerült napelemeit töltötte / Fel a réten, egy kövön hasalva.” (*A sólyom és a gyík*). De ezek a kapcsolódások mindig kapnak valami baljós felhangot: az állatok szabadságát, biztonságát veszi el a technika. Ezt a világvégi hangulatot *Az állatok kitelepítése* című vers idézi meg a legerőteljesebben. Az öko-sci-fi egyébként konkrétan is megidéződik a kötetben: a „*Néma menekülés*” vers címe utalás Douglas Trumbull öko sci-fijére, a *Silent Runningra*.

A legfinomabb ecset és a *Végtelen* című ciklusok az előbbiekhöz képest sokkal hagyományosabb verseket tartalmaznak. Előbbi az apa-lánya kapcsolatot, illetve az emlékezést tematizálja, természetesen szorosan összekapcsolva a természettel, utóbbi pedig szerelmesverseket tartalmaz, melyeknek központi eleme az egyé válás. Fontos kiemelni a kötet utolsó részét, mely nem egy versciklus, hanem egy dráma, *az Esumi és Asao*, mely a tradicionális japán nó-drámát öltözteti modern köntösbe. A művet Kalmár Ákos rendezésében a Ziggurat Project vitte színre és nyert vele megosztott fődíjat az RS9 Színház OFF fesztiválján. A tradicionális japán színházi műfajban megírt szöveg a klasszikus témavilágot is követi: a démon vagy szellem, aki a konfliktus

fő okozója, itt a Bambuszliget boszorkánya lesz. A kötetben egy szívcsere jelzi a két egyén összeolvadását, tökéletes felcserélhetőségét. A motívum rímeli a kötet egyik alap gondolatára: „Így kötődik össze minden mindennel”.

30 A szív motívuma egyébként a keleti filozófiában szintén kapcsolódik a már emlegetett világotjához.

Acsai Roland *Szellemkőcsagok* című kötete egyéni hangú mű, mely érti és használja a tradíciót, ugyanakkor képes azt összekapcsolni a modernitással. Az így létrejövő költészet egyszerre tudja megszólaltatni és megszólítani a múltat és a jövőt, ez pedig nem kis teljesítmény. (*L'Harmattan, Bp., 2017*)

